

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-03>

УДК 351/354

*Хожило Максим Едуардович,**кандидат технічних наук,**докторант кафедри державного управління і місцевого самоврядування**Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»,**проспект Д. Яворницького, 19, м. Дніпро, 49005, Україна,**e-mail: m.khozhylo@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-1841-4490>*

ЗЕЛЕНА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК СУЧАСНИЙ ПРІОРИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Анотація. Зазначається про важливість та актуальність розгляду питання про інтеграцію засад курсу «зеленої трансформації» у сферу державноуправлінської діяльності. Акцентовано, що це набуває великого значення для України в умовах реалізації євроінтеграційного курсу держави, який закріплено на рівні Конституції України (Основний Закон) з 2019 року. Визначено, що імплементація засад «зеленої трансформації» у сферу державного управління обумовлюється необхідністю належного врядування в період дії в Україні правового режиму воєнного стану та у період повоєнної відбудови з метою ефективного використання соціально-економічного потенціалу та людського ресурсу держави. Встановлено, що головними проблемами активного упровадження політики «зеленої трансформації» на сучасному етапі розвитку України є нестабільна соціально-економічна ситуація; знищення та руйнування об'єктів критичної інфраструктури як результат збройної агресії російської федерації; низький рівень технологічного та інноваційного розвитку провідних галузей економіки; слабкий розвиток просвітницької та інформаційної активності з боку публічних органів влади. Серед найбільш актуальних шляхів розвитку визначено такі: розробка та упровадження політики «зеленої трансформації» на національному рівні на засадах полігалузевого, полісистемного та полісекторального змісту; широке залучення інвестицій та фінансування відповідних національних, регіональних та місцевих програм; розробка національних стандартів, правил та нормативів упровадження засад «зеленої політики» у всіх сферах господарювання; підтримка та розвиток міжнародної співпраці у напрямку упровадження принципів «зеленої трансформації»; ефективна комунікація, освіта та інформування населення про переваги обраного курсу «зеленої трансформації» з метою досягнення кращих економічних і соціальних показників життя, здоров'я та благополуччя населення у екологічно чистому та безпечному середовищі.

Ключові слова: *державне управління, «зелена трансформація», політика, сталий розвиток, «зелена економіка», євроінтеграційний курс, стратегія.*

Як цитувати: Хожило М. Е. Зелена трансформація суспільства як сучасний пріоритет державної політики: проблеми та перспективи України. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 45–54. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-03>

In cites: Khozhylo, M.E. (2024). Green transformation of society as a [current](#) priority of state policy: problems and prospects. *State Formation*, no. 1 (35), 45–54. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-03> [in Ukrainian].

© Хожило М. Е., 2024

[This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0](#)

Постановка проблеми. Глобалізація, нераціональне використання природних ресурсів, енерговитратні та надшкідливі технології виробництва, зростання рівня накопичення відходів та деградація навколишнього середовища має суттєвий вплив на екологію, економічні та соціальні системи усіх без виключення країн світу [1]. У даному аспекті надзвичайної актуалізації набувають процеси «зеленої трансформації» суспільних відносин у всіх сферах життєдіяльності з метою створення умов для безпечного існування людства, заснованого на принципах сталого розвитку [2]. Тому ефективний економічний розвиток потребує новаторських підходів та кардинальних змін діючої світогосподарської економічної системи, переходу до інноваційної моделі ведення бізнесу та реалізація базових принципів сталого розвитку. Розвиток новітніх технологій та інновацій в екологічній сфері має визначальний вплив у забезпеченні екологічно-орієнтованого сталого розвитку. Новаторські рішення в екологічній сфері сприяють зменшенню негативного впливу господарської діяльності на навколишнє середовище та забезпечують раціональне використання природних ресурсів.

Для України, яка впевнено крокує обраним курсом європейської інтеграції, одним із оптимальних шляхів забезпечення прогресивних змін є запровадження та реалізація концепції «зеленої економіки» та «зеленої трансформації» у сфері державного управління. Адже побудова нової національної моделі суспільного розвитку потребує й належного та ефективного державноуправлінського супроводу [3].

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Глобальний світ посилює співпрацю у напрямку активізації запровадження та розвитку концепції «зеленої» економіки, формує стійкі соціально-економічні та екологічні механізми задля прогресу в даному напрямку. Зокрема, створюються програми та проекти щодо мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище, раціонального використання природних ресурсів в поєднанні із збереженням рівня життя населення. Цим питанням приділяється значна увага як зарубіжних дослідників, так і вітчизняних [4–8] у різних галузях науки. Але ж все ж таки, серед українських дослідників «зелена» проблематика є найбільш дослідженою сьогодні у сфері економічних наук та в галузі охорони навколишнього середовища, збереження природних ресурсів. Зустрічаються окремі наукові праці, які досліджують проблеми «зеленої трансформації» у сфері охорони здоров'я та у сфері освіти, туризму тощо. Разом з тим, проблемно-науковий дискурс з цієї теми у сфері державного управління є ще недостатньо розвинутим. Все вищезазначене й спонукає до продовження наукової розробки цієї теми.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретичних та практичних підходів щодо актуалізації тематики «зеленої трансформації» у сфері державного управління.

Застосована методологія і методи. Теоретичну основу дослідження складають загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, як-то аналіз та синтез, метод порівняння, узагальнення, метод логічного аналізу та структурно-функціональний метод, а також метод групування та візуалізації теоретичного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Визначений Україною курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію зобов'язує керівництво держави упроваджувати у всіх сферах суспільного життя єдині європейські підходи, цінності та світоглядні засади. В глобальному масштабі національна політика всіх країн світу зорієнтована на досягнення Цілей Сталого Розвитку [2]. Але надзвичайно важливим при досягненні визначених цілей є збереження навколишнього середовища та дбайливе ставлення до природних ресурсів. Усвідомлюючи це, у грудні 2019 році за ініціативою Європейської Комісії було прийнято спеціальний документ, який дістав назву Європейський зелений курс (European Green Deal) [9]. Метою його прийняття є створення до 2050 року в межах ЄС сталої та зеленої економіки. Основні цілі Європейського зеленого курсу (ЄЗК) включають такі напрямки:

– *кліматична нейтральність*: досягнення кліматичної нейтральності країнами ЄС до 2050 року (всі викиди парникових газів повинні бути компенсовані за рахунок скорочення викидів і збільшення поглинання вуглецю);

– *модернізація економіки*: перехід до чистої та стійкої економіки, включаючи підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії, стимулювання зелених технологій та інновацій, а також переорієнтацію інвестицій на стійкі проекти;

– *захист природного середовища та біорізноманіття*: захист навколишнього середовища, біорізноманіття та відновлення екосистем за допомогою різноманітних заходів (забезпечення чистого повітря та води, захист лісів і океанів, розвиток сталого сільського господарства тощо);

– *справедливий перехід*: забезпечення справедливого та інклюзивного переходу до зеленої економіки, враховуючи соціальні та економічні аспекти, надання підтримки тим регіонам і групам, які можуть найбільше постраждати від упровадження означених змін;

– *міжнародне лідерство*: просування зелених ініціатив на міжнародному рівні та співпраця з іншими країнами та регіонами для досягнення глобальних цілей щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та сталого розвитку.

Багаторівневий підхід в реалізації Європейського Зеленого Курсу (ЄЗК) охоплює широкий спектр заходів і політик, спрямованих на створення сталого, зеленого та справедливого майбутнього для Європи та світу в цілому. Прийняття ЄЗК країнами-учасниками виражає бажання Європейського Союзу здійснити зелену трансформацію та боротися із глобальними викликами зміни клімату та втрати біорізноманіття.

І тут слід зазначити, що Україна є активним учасником упровадження курсу «зеленої трансформації» суспільного розвитку. Як зазначають вітчизняні дослідники [8], Європейський зелений курс ставить перед Україною щонайменше дві глобальні цілі:

– ціль 1: забезпечити координацію зусиль з ЄС та країнами-сусідами під час національного «зеленого» переходу з метою мінімізації економічних та фінансових втрат;

– ціль 2: трансформувати безпекову політику, насамперед, на основі переоцінки можливих ризиків і загроз з боку росії, адже країна-агресорка вже активно взаємодіє з ЄС у контексті кліматичної політики, намагаючись обійти та вирівняти діючі санкції.

Архітектура зеленої економіки охоплює наступні напрямки (рис. 1).

Рисунок 1 – Архітектура напрямків зеленої економіки [4, с. 76–78].

Figure 1 – Architecture of the green economy [4, p. 76–78].

Насамперед, активних змін зазнають такі сфери як енергетика, промисловість, транспорт, сільське господарство, туризм [9]. Але в авангарді переходу на новітній зелений режим господарювання виступає, безумовно, сфера економіки – «зелена економіка». У даному контексті Самойленко А. О. виділяє наступні пріоритетні заходи [8, с. 100-101]:

- збереження, відтворення, захист ресурсного потенціалу та природнього біорізноманіття територій;
- робота над підвищенням ресурсоефективності та продуктивності залучених у господарський обіг ресурсів і зменшення обсягу їхніх відходів;
- сталий технологічний та економічний розвиток на основі структурних змін щодо підвищення ролі «зелених» секторів економіки з одночасним забезпеченням соціального прогресу в «зелених» сегментах економіки;
- сприяння підвищенню зайнятості у «зеленому» секторі економіки, якості товарів та послуг «зеленої» продукції.

Окреслені вище напрямки зеленої економіки функціонують відповідно до усталених принципів. Відповідно нижче сформовано основоположні принципи побудови «зеленої економіки» (рис. 2):

- раціональне використання ресурсів та можливостей навколишнього світу;
- використання альтернативної енергетики та перехід до відновлюваних джерел енергії – вітряної, сонячної, геотермальної, гідро- і біоенергетики, морських припливів енергії від перероблення відходів, водневої). Окрім того важливою складовою є орієнтація на низьковуглецеві процеси кінцевого споживання, як наприклад, електричні або гібридні двигуни тощо;
- ефективне використання ресурсів через мінімізацію відходів і оптимізацію використання ресурсів за допомогою технологій рециклінгу, повторному використанню вторинної сировини тощо;
- екологічний дизайн передбачає розробку продуктів і послуг з урахуванням їхнього впливу на довкілля на всіх етапах життєвого циклу - від виробництва до використання та утилізації;
- соціально-екологічна справедливість – передбачає забезпечення рівномірного розподілу благ зеленої економіки, уникнення екологічного дискримінації та покращення умов життя всіх груп населення;
- принцип системного підходу передбачає тісний взаємозв'язок між економічними, соціальними та екологічними аспектами для забезпечення цілісної стратегії сталого розвитку;
- глобальна взаємодія та співпраця. Співпраця між країнами та міжнародними організаціями для вирішення загальних екологічних проблем та досягнення спільних цілей;
- принцип відповідального управління процесами зеленої трансформації, формування і реалізація ефективних екологічних стратегій та політик, спрямованих на збалансоване використання природних ресурсів та зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферу.

Рисунок 2 – Принципи побудови концепції «зеленої» економіки [4; 6; 8].
Figure 2 – Principles of building a green economy concept [4; 6; 8].

Сьогодні Україна демонструє всьому світу відданість намірам щодо впровадження на національному рівні курсу «зеленої трансформації» завдяки формуванню та реалізації відповідної політики та політичних ініціатив, навіть в умовах таких значних викликів як пандемія COVID-19 та повномасштабна війна. Так, підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом містить окремий розділ U «Сектор економіки та галузева співпраця». На виконання цієї угоди було затверджено спеціальний план дій, про виконання якого уряд України готує відповідні звіти про імплементацію директив та регламентів ЄС у сфері енергетики, екології та технічного регулювання спрямована на перехід до «зеленої» європейської моделі розвитку. У 2021 році Президентом України було підписано указ про реалізацію екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України» [10], метою якої є охорона, захист, використання та відтворення лісів на території нашої держави. Тож існуючі політичні ініціативи, що підтримують вектори «зеленої трансформації» реалізуються як на національному, так і на міжнародному рівнях. Це також є свідченням того, що Україна досягла певного імпульсу щодо належного розвитку екологізації вітчизняної економіки та екологізації управління в інших сферах суспільного життя. Однак міжнародні партнери вказують, що досягнення цілей ЄЗК можливе лише за умови належної розбудови системи державного управління цими процесами [10].

Інструментами досягнення сталого розвитку в рамках зеленої трансформації суспільства є:

- формування дієвого законодавчого підґрунтя та нормативної бази та створення мотиваційного механізму до сталого споживання та виробництва;
- забезпечення виробничо-ресурсної ефективності та конкурентоспроможності бізнесу, покращення екологічних показників окремих економічних галузей;
- зміцнення професійного та інституційного потенціалу державного та місцевого управління у контексті розроблення і запровадження політики зеленого зростання;
- запровадження культури відповідального споживання в національному просторі окремих країн.

Зелена трансформація в Україні є ключовим завданням сучасності, оскільки зміна клімату, вичерпання ресурсів і загроза біорізноманіттю вимагають негайних дій [12].

Однак, цей процес супроводжується проблемами, котрі сповільнюють соціально-економічні, управлінські та екологічні процеси руху у даному напрямку.

Серед нагальних проблем зеленої трансформації варто виділити:

- складна та нестабільна соціально-економічна ситуація в країні, повномасштабна агресія російської федерації проти України, що призвела до зміщення акцентів в державній політиці нашої країни;
- руйнування інфраструктури та зниження енергетичного сектору країни внаслідок військових дій;
- ресурсноенергетична залежність від зовнішніх ринків та низька енергоефективність виробничої системи країни;
- низький рівень технологічного та інноваційного розвитку провідних галузей економіки, повільне запровадження вимог та стандартів «зеленого» виробництва;
- слабкий розвиток просвітницької та інформаційної активності з боку публічних органів влади.

Перспективи зеленої трансформації українського суспільства полягають у наступному:

- розвиток технологій, зростання інновацій у відновлюваній енергетиці, ефективніше використання ресурсів, розвиток зелених технологій. Реалізація спільних міжнародних проектів у сфері зеленої економіки, в тому числі і просвітницьких;
- глобальне співробітництво та співпраця. Сучасна світова економіка знаходиться у фазі активного інноваційно-технологічного розвитку. Відповідно формування «зеленої» економіки передбачає зростання ролі держави і міждержавних органів щодо створення умов для розвитку нових «зелених» технологій та екологізації галузей господарства;
- створення стійкої економіки. Перехід національної економіки до зелених технологій дозволить забезпечити стабільніше та стійке економічне

зростання у майбутньому, створення додаткових робочих місць у секторах, пов'язаних із відновлюваною енергією, екологічним будівництвом тощо;

– покращення якості життя населення. Запровадження сучасних технологій, зменшення забруднення навколишнього середовища сприятиме збереженню здоров'я населення, покращенню його якості.

Зелена трансформація суспільства вимагає комплексного підходу, збалансованого співробітництва державної влади та бізнес-структур, інвестування у розвиток екологічних інноваційних технологій, екологізації фундаментальних галузей економіки та сфери соціальних послуг, а також запровадження культури ощадливого виробництва та споживання в суспільстві.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, в результаті виконання дослідження ми встановили, що Україна є активним учасником глобальної ініціативи стосовно «зеленої трансформації» суспільного розвитку. Однак, як зазначили міжнародні експерти, подальше впровадження засад «зеленої трансформації» на національному рівні потребує посилення ролі публічної влади у напрямку стимулювання зелених інвестицій та інновацій; створення умов для екологізації бізнесу та підвищення конкурентоспроможності внутрішніх національних виробників «зеленої» продукції; формування відповідального споживання у населення країни. Стратегічне планування та запровадження ефективної «зеленої політики» в Україні має стати пріоритетним завданням для органів публічної влади в рамках загальнонаціональних трансформаційних перетворень, яка б охоплювала такі пріоритетні напрямки, як: розробка та упровадження політики «зеленої трансформації» на національному рівні на засадах полігалузевого, полісистемного та полісекторального змісту; широке залучення інвестицій та фінансування відповідних національних, регіональних та місцевих програм; розробка національних стандартів, правил та нормативів упровадження засад «зеленої політики» у всіх сферах господарювання; підтримка та розвиток міжнародної співпраці у напрямку упровадження принципів «зеленої трансформації»; ефективна комунікація, освіта та інформування населення про переваги обраного курсу «зеленої трансформації» з метою досягнення кращих економічних і соціальних показників життя, здоров'я та благополуччя населення у екологічно чистому та безпечному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The Politics of Green Transformations. Ian Scoones, Melissa Leach, Peter Newell. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315747378>
2. 17 Цілей сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku>
3. Сич, К., Бугайчук, В., & Грабчук, І. (2021). Тенденції та перспективи розвитку зеленої економіки в Україні. *Економіка та суспільство*, (30). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-48>
4. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «Зелена економіка»: сутність, принципи, перспективи для України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. С. 75–83. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551>

5. Галушкіна Т. П., Мусіна Л. А., Потапенко В. Г. та ін. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні: навч. посіб. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с.
6. Гончаренко М. Ф., Пархоменко Н. М., Лучин О. М. «Зелена» економіка як напрям досягнення стійкого еколого-економічного розвитку регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 6 (228). С. 6–15. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/08/6.20_topic_Goncharenko-M.F.-Parkhomenko-N.M.-Luchin-O.M.-6-15.pdf
7. Зінчук Т., Паламарчук Т., Усюк Т. Діалектика розвитку «зеленої економіки» в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2022. (44). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-86>
8. Самойленко А. О. Теоретико-методологічні аспекти «зеленої» економіки в контексті сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 41. С. 99–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-18>
9. The European Green Deal. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
10. Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів: указ Президента України від 7 червня 2021 року № 228. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2282021-39089>
11. The Principles of Public administration and the related assessment methodology are available on the SIGMA website. URL: <http://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration.htm>
12. Зелена трансформація має стати невід'ємною складовою розвитку економіки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zelena-transformaciya-maye-stati-nevidyemnoyu-skladovoyu-rozvitku-ekonomiki-ukrayini>

Стаття надійшла до редакції 20.04.2024 р.

Стаття рекомендована до друку 30.05.2024 р.

Khozhylo M. E.,

Candidate of Technical Sciences,

Doctoral Student of the Department of Public Administration and Local Self-Government

National Technical University "Dnipro Polytechnic"

19 D. Yavornytskoho Avenue, Dnipro, 49005, Ukraine

e-mail: m.khozhylo@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1841-4490>

GREEN TRANSFORMATION OF SOCIETY AS A CURRENT PRIORITY OF STATE POLICY: PROBLEMS AND PROSPECTS

Annotation. The article notes the importance and relevance of considering the issue of integrating the principles of the "green transformation" course into the sphere of public administration. The work emphasizes that this is of great importance for Ukraine in the context of the implementation of the country's European integration course, which has been enshrined in the Constitution of Ukraine (Basic Law) since 2019. It was determined that the implementation of the principles of "green transformation" in the sphere of public administration is conditioned by the need for proper governance during the period of martial law in Ukraine and during the period of post-war reconstruction in order to effectively use the socio-economic potential and human resources of the state. It was established that the main problems of the active implementation of the "green transformation" policy at the current stage of Ukraine's development are the unstable socio-economic situation; the destruction and destruction of critical infrastructure facilities as a result of the armed aggression of the Russian Federation; low level of technological and innovative development of the leading sectors of the economy; weak development of educational and information activity on the part of public authorities. Among the most relevant ways of

development, the following have been identified: development and implementation of the policy of "green transformation" at the national level on the basis of multi-industry, multi-system and multi-sectoral content; broad attraction of investments and financing of relevant national, regional and local programs; development of national standards, rules and regulations for the implementation of the principles of "green policy" in all spheres of economy; support and development of international cooperation in the direction of implementation of the principles of "green transformation"; effective communication, education and informing the population about the advantages of the chosen course of "green transformation" in order to achieve better economic and social indicators of life, health and well-being of the population in an ecologically clean and safe environment.

Key words: *public administration, "green transformation", policy, sustainable development, "green economy", European integration course, strategy.*

REFERANCES

1. The Politics of Green Transformations. Ian Scoones, Melissa Leach, Peter Newell. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315747378>
2. 17 Tsilei staloho rozvytku. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku> [in Ukrainian].
3. Sych, K., Buhaichuk, V., & Hrabchuk, I. (2021). Tendentsii ta perspektyvy rozvytku zelenoi ekonomiky v Ukraini. *Ekonomika ta suspilstvo*, (30). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-48> [in Ukrainian].
4. Borovyk, Yu.T., Yelahin, Yu.V., Poliakova, O.M. (2020). «Zelena ekonomika»: sutnist, pryntsyipy, perspektyvy dlia Ukrainy. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 69, 75–83. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551> [in Ukrainian].
5. Halushkina, T.P., Musina, L.A., Potapenko, V.H. and other (2017). Osnovni zasady vprovadzhennia modeli «zelenoi» ekonomiky v Ukraini: navch. posib. Kyiv: Instytut ekolohichnoho upravlinnia ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannia. [in Ukrainian].
6. Honcharenko, M.F., Parkhomenko, N.M., Luchyn, O.M. (2020). «Zelena» ekonomika yak napriam dosiahnennia stiikoho ekoloho-ekonomichnoho rozvytku rehionu. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 6 (228), 6–15. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/08/6.20.topic_Goncharenko-M.F.-Parkhomenko-N.M.-Luchyn-O.M.-6-15.pdf [in Ukrainian].
7. Zinchuk, T., Palamarchuk, T., Usiuk, T. (2022). Dialektyka rozvytku «zelenoi ekonomiky» v umovakh hlobalizatsii. *Ekonomika ta suspilstvo*, (44). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-86> [in Ukrainian].
8. Samoilenko, A.O. (2022). Teoretyko-metodolohichni aspekty «zelenoi» ekonomiky v konteksti staloho rozvytku. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vyp. 41, 99–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-18> [in Ukrainian].
9. The European Green Deal. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en [in Ukrainian].
10. Pro deiaki zakhody shchodo zberezhennia ta vidtvorennia lisiv: ukaz Prezidenta Ukrainy vid 7 chervnia 2021 roku № 228. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2282021-39089> [in Ukrainian].
11. The Principles of Public administration and the related assessment methodology are available on the SIGMA website <http://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration.htm>.
12. Zelena transformatsiia maie staty nevidiemnoiu skladovoiu rozvytku ekonomiky Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zelena-transformaciya-maye-stati-nevidyemnoyu-skladovoyu-rozvitku-ekonomiki-ukrayini> [in Ukrainian].

The article was received by the editors 20.04.2024.

The article is recommended for printing 30.05.2024.